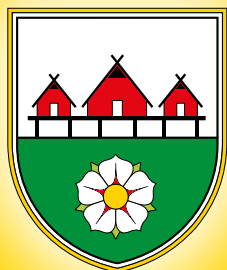

Mostiščar

7

Slovesno odprtje
Doma kulture Ig

15

Predstavitev
romana Padar
Žajbelj

23

Po poteh
staroselskih
Ižancev

Najdišče Pungrt na Igu

Tokrat smo predavanje o gradišču na Pungrtu naredili kar na terenu. Kljub malce kislemu vremenu se nas je zbralo kar nekaj ljubiteljev naše zgodovine. Sprehodili smo se po najdišču in si v naravi ogledali obzidje, vstopno pot v gradišče ter kako so potekale ulice. Pogledali smo si tudi nekaj najpomembnejših najdb. Izkopavanja so odstrla nov pogled na to obdobje naše zgodovine in sprožila različne raziskave. Del tega bomo predstavili še na naslednjem predavanju, 30. maja 2022, ki ga bo imel Matija Črešnar. Več pa v članku vodje izkopavanja Petre Vojaković.

Alenka Jeraj

Na arheološkem najdišču na Pungrtu

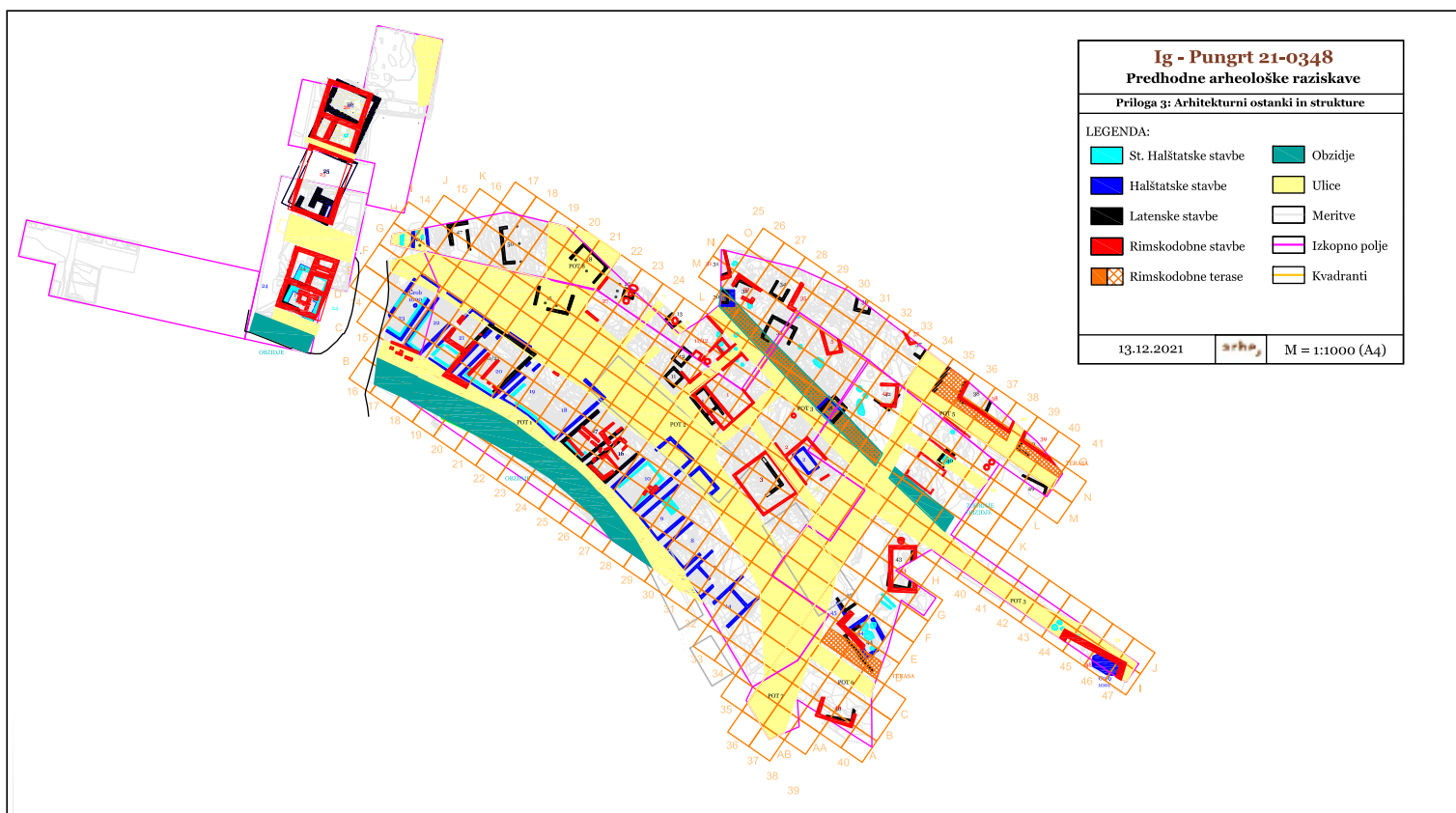
Po poteh staroselskih Ižancev

V zadnjem desetletju je prišlo zaradi povečane gradbene aktivnosti ob vznožju Pungrta do novih arheoloških odkritij, ki nakazuje-

jo, da je bila po opustitvi kolišč v drugi polovici 3. tisočletja pr. n. št. poselitev skoncentrirana predvsem ob izviru reke Ižice. Na severovzhodnem delu vasi

so bili namreč odkriti ostanki nižinske naselbine iz sredine 2. tisočletja pr. n. št. (pozna bronasta doba). Na začetku prvega tisočletja pr. n. št. (sta-

rejša železna doba) pa se je poselitvena slika popolnoma spremenila. Takratni prebivalci so si svoje naselbine gradili na naravno dobro zaščiteneh

Tlorisna rekonstrukcija vseh odkritih arheoloških arhitekturnih ostalin (Robert Erjavec, Arhej d.o.o.)

Pogled na starejšeeželeznodobno obzidje med raziskavami

Pogled na zahodni presek skozi starejšeeželeznodobno obzidje

vzpetinah, te pa še dodatno zaščitili s kamnitim obzidjem. In takšno naselbino smo v letu 2020 in 2021 raziskali tudi na Pungrtu.

Izsledki raziskav so pokazali, da je bilo v starejšem halštatskem obdobju (8. st. pr. n. št.) na jugozahodnem delu gradišča tik nad prelomom prve terase v strmo brežino zgrajeno 2,10 m široko kamnito obzidje. Sledili smo mu v dolžino 60 metrov. Ohranjeni sta bili obe lici iz večjih neobdelanih apnenčevih lomljencev, notranjost pa je bila zametana s kamnitim drobirjem. Z zunanje strani je obzidje podpiral zemljen nasip, na notranji strani pa smo ob obzidju odkrili 2 metra širok oskrbni pas, zasut

s številnimi peščenimi nasutji. Za njim so bile na območju celotne prve terase odkrite številne jame različnih dimenzij in namembnosti. Odkriti pa so bili tudi ostanki peči, ognjišč in kurišč, ki s stojkami nakazujejo, da so bili nekateri predeli vsaj delno nadkriti z lesenim nadstreškom. Glede na odkrite ostaline se zdi, da je bilo območje spodnje terase v času 1. tisočletja pr. n. št. namenjeno gospodarski oskrbi gradišča.

V času mlajšega halštatskega obdobja (6. st. pr. n. št.) je bilo čez starejšee obzidje zgrajeno še mogočnejše obzidje, ki je v širino merilo več kot 3 m. Tudi to je bilo zgrajeno podobno kot predhodno, le da je bilo izbrano kamenje obeh

lic manjše in skoraj pravokotne oblike. Oskrbeni pas, širok nekaj več kot 2 metra, je bil večkrat nasut s peščenimi nasutji. Vzporedno z obzidjem so se nizale stavbe približno enako velikih tlorisov (6 x 8 m) z vmesnimi enakomernimi prehodi. Na celotnem raziskanem območju smo ugotovili tlorise 26 stavb. Odkriti so bili temelji iz večjih kamnitih blokov, na katerih so nekoč stale lesene brunarice. Razporeditev stavb nakazuje na načrtovano prostorsko ureditev, s katero so objekte razporedili paralelno z obzidjem, vmesne hodne površine enakomernih širin pa tlakovali s kamnitim drobirjem in peskom. Tako smo prepoznali do 1 m široke ulice s funk-

cijo komunikacije, predvsem pa odvajanja meteornih voda s streh. Če je bilo na začetku starejše železne dobe območje spodnje terase namenjeno gospodarskim dejavnostim, pa je bilo to v času 6. in 5. st. pr. n. št. nedvomno namenjeno tako bivanju kot tudi gospodarskim dejavnostim.

Nad prvo teraso, kjer se teren vzpenja do najvišje točke gradišča, je bil ta preoblikovan v manjše terase, znotraj katerih so ohranjeni sledovi različnih objektov. In ravno območje druge, tretje in četrte terase je bil predmet arheoloških raziskav, izvedenih v letu 2021. Te kažejo, da je bilo to območje, prepleteno z mrežo poti, med katerimi je stalo 24 stavb. Glavno vlogo komunikacije znotraj naselbine je tvorila v skalno osnovo vkopana kamnita pot, ki se razprostira od glavnega vhoda v naselbino proti vrhu. Usmerjena je bila v osi sever-jug. Sledili smo ji v dolžini 80 m. Njena širina je 3 m. Na območju prehodov teras (prehod med prvo in drugo, drugo in tretjo ter tretjo in četrto teraso) so pravokotno na glavno pot v smeri vzhod-zahod potekale tri kamnite poti, široke do 3,5 m. Na prehodu druge v tretjo teraso pa je bil odkrit kamnito-zemljen nasip. Med potmi so se razprostirale večje v skalo vklesane pravokotne stavbe, ki so s potmi tvorile pravilen raster naselbine iz časa med 2. st. pr. n. št. do začetka 1. st. n. št. (mlajša železna doba ter zgodnje rimsko obdobje). Pod

Pogled na odkrito mrežo cestnih površin v naselbini

Pogled na mlajšehalštatskodobne stavbe in ulice

njimi so bile odkrite ostaline (predvsem večje jame), ki nakazujejo, da je bilo območje poseljeno tudi v starejšem in mlajšem halštatskem obdobju (od 8. do 5. st. pr. n. št.). Te so bile močno poškodovane pri gradnji/obnovi mlajših mlajšeželeznodobnih ter rimsko-dobnih struktur.

Slovenska arheološka de-

diščina je tako bogatejša za vpogled v notranjo sestavo naselbine s tisočletno poselitveno kontinuiteto.

dr. Petra Vojaković,
Arhej d.o.o.
Arhiv Arhej d.o.o.

V sklopu predavanj
Barje, ali te poznam
vas vabimo na predavanje

NAJDIŠČE PUNGRT – NOVE RAZISKAVE

Predaval bo izr. prof. dr. Matija Črešnar

Predavanje bo v ponedeljek, 30. maja
2022, ob 20.00 v dvorani Centra Ig.

Vabljeni!

S podaljšanjem projekta zagotovljena dodatna sezona gojenja barjanskega okarčka

Za projektom PoLJUBA je že četrto leto izvajanja aktivnosti, ki so temeljile na nadaljevanju izvajanja vrstam in habitatnim tipom prilagojene kmetijske prakse na projektnih zemljiščih. S tem so bili zagotovljeni osnovni pogoji za izboljšanje stanja najbolj ogroženih habitatnih tipov in vrst na Ljubljanskem barju.

V lanskem letu je bil projekt podaljšan za 21 mesecev, s čimer je zagotovljena dodatna sezona gojenja in doselitve barjanskega okarčka ter dve dodatni sezoni za izvajanje ukrepov za izboljšanje in obnovo stanja projektnih travniških habitatnih tipov in vrst vezanih nanje. Uspešno so končana vsa dela za izboljšanje stanja habitata kačjega pastirja koščičnega škra-

tca ter izlov tujerodnih želv na območju Ljubljanskega barja. Na približno 170 ha kmetijskih in gozdnih zemljišč so se tako izvajali različni naravovarstveni ukrepi.

Nadaljevanje gojenja barjanskega okarčka

S ponovno naselitvijo barjanskega okarčka v Naravnem rezervatu Iški morost je leta 2020 uspešno vzpostavljena nova populacija tega ogroženega metulja, lani pa je bila ta obogatena še z 91 osebkami metuljev. V lanskem letu je bil izveden tudi popis velikosti izvorne in ponovno naseljene populacije. Analiza je pokazala, da je obogatitev izvorne populacije v letu 2020 ublažila tako negativne vplive preteklih škodljivih posegov v habitat kot morebitni negativni vpliv odvzema oplojenih samic v 2020, saj po treh letih ni bil več zaznan upad velikosti populacije.

Samica barjanskega
okarčka v času
ocenjevanja velikosti
populacije v projektu
Ljuba

Tatjana Čelik